

XI. TASHQI IQTISODIY FAOLIYAT

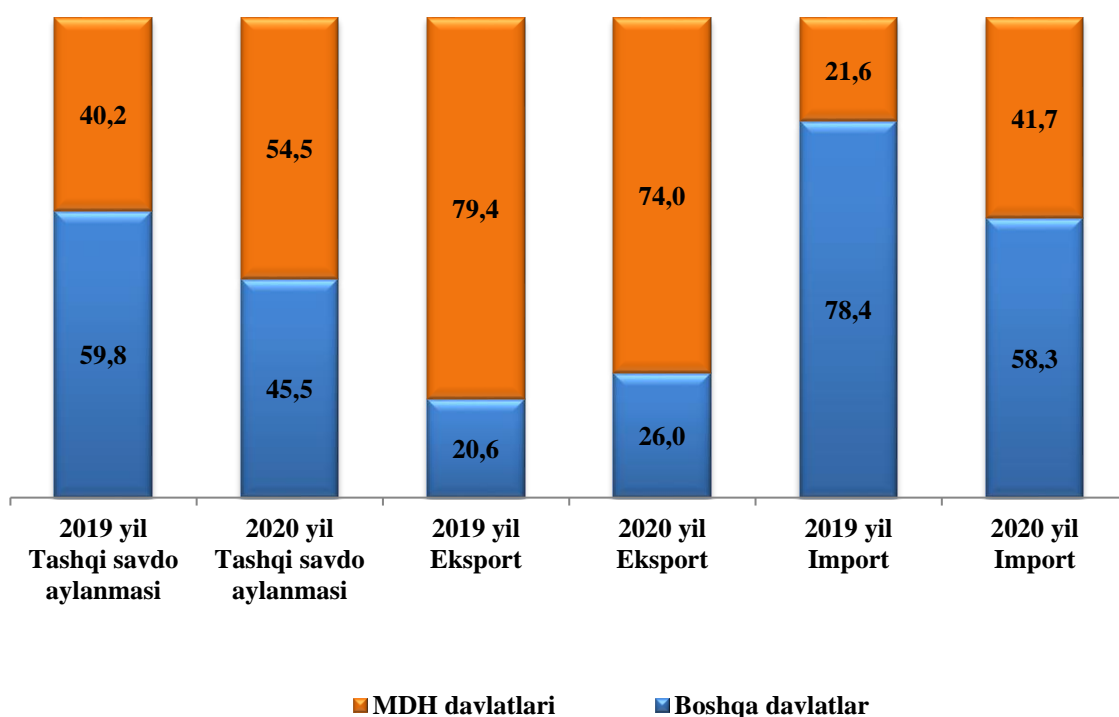
Viloyatning tashqi savdo aylanmasi 2020 yilning yanvar–sentyabr oylarida 328889,3 ming AQSH dollarini tashkil etib, o‘tgan yilning shu davriga nisbatan 93,3% ni tashkil qildi. SHu jumladan eksport hajmi 129930,2 ming AQSH dollariga (14,3% ga ko‘paygan) va import hajmi 198 959,1 ming AQSH dollariga (o‘sish su‘rati 83,3%)ni tashkil qildi. Tashqi savdo saldosini minus 69028,9 ming AQSH dollarini tashkil qildi.

Viloyatning tashqi savdo aylanmasi (2020 yilning yanvar–sentyabr oylarida)

	<i>ming AQSH dollari</i>	<i>2019 yilning yanvar–sentyabr oylariga nisbatan % da</i>	<i>Jamiga nisbatan % da</i>
Tashqi savdo aylanmasi	328 889,3	93,3	100,0
MDH davlatlari	179 181,0	126,3	54,5
boshqa davlatlar	149 708,3	71,0	45,5
Eksport	129 930,2	114,3	100,0
MDH davlatlari	96 141,5	106,6	74,0
boshqa davlatlar	33 788,7	144,0	26,0
Import	198 959,1	83,3	100,0
MDH davlatlari	83 039,5	160,8	41,7
boshqa davlatlar	115 919,6	61,9	58,3
Saldo	-69028,9	x	x
MDH davlatlari	13 102,0	x	x
boshqa davlatlar	-82130,9	x	x

Ma'lumot uchun: Viloyat tovarlar tashqi savdosi statistika ko'rsatkichlarini shakllantirishda, Tashqi iqtisodiy faoliyat Tovar nomenklaturasi (keyingi o'rinlarda - TIF TN) bilan birgalikda, Birlashgan Millatlar Tashkilotining Xalqaro standartlashgan savdo tasniflagichi (keyingi o'rinlarda - XSST) ishlatiladi. Bu o'z navbatida tahliliy maqsadlarda eksport va import qilinadigan tovarlarni 10 ta katta qismga guruhlash uchun imkon beradi. Tovarlarini XSST bo'yicha kodlashtirish, TIF TN va XSST o'rtasida o'tish kalitlari yordamida amalga oshiriladi.

MDH va boshqa davlatlarning viloyatda tashqi savdo aylanmasidagi ulushi yanvar-sentyabr oylari(% da)

Viloyat rezidentlari tomonidan tashqi savdo operatsiyalari asosan Osiyo (jami tovar aylanmasidagi ulushi 58,5%), evropa (38,8 %) davlatlari bilan amalga oshirilgan bo'lib, jami savdo aylanmasining 97,3 % ini tashkil qildi.

**Viloyat tashqi savdo aylanmasida
yuqori ulushga ega davlatlar**
(ming AQSH dollari)

<i>Davlatlar</i>	<i>Tashqi savdoaylanmasi</i>	<i>Eksport</i>	<i>Import</i>	<i>Tashqi savdo aylanmasi</i>	
				<i>ulushi, %</i>	<i>o'zgarish sur'ati, %</i>
Rossiya	107 319,5	36 338,8	70 980,7	32,6	191,5
Xitoy	51 158,8	8 152,3	43 006,5	15,6	54,6
Turkiya	39 229,8	14 113,4	25 116,4	11,9	123,9
Qirg'iziston	34 032,5	33 740,2	292,3	10,3	92,2
Qozog'iston	21 541,2	19 114,2	2 427,0	6,5	82,5
Koreya Respublikas	21 278,4	332,9	20 945,5	6,5	154,9
Boshqa davlatlar	54 329,1	18 138,4	36 190,7	16,6	57,5

Viloyatimizda tashqi savdoni qo'llab-quvvatlash hamda MDH davlatlari bilan ushbu sohadagi hamkorlikni yanada mustahkamlash bo'yicha olib borilayotgan chora-tadbirlar natijasida 2020 yil yanvar-sentyabr oylarida tashqi savdo aylanmasida MDH davlatlarining ulushi 54,5% ni tashkil etdi, hamda tashqi savdo aylanmasi o'tgan yilning shu davriga nisbatan 26,3% ga oshdi. Boshqa xorijiy davlatlarning viloyat tashqi savdo aylanmasidagi ulushi 2020 yilning yanvar-sentyabr oylarida 45,5% ni tashkil qilgan bo'lsa, joriy yilning ushbu davrida esa tashqi savdo aylanmasi o'tgan yilning shu davriga nisbatan 71,0% ni tashkil qildi.

**Hududlar kesimida 2020 yil yanvar-sentyabr oylarida
eksport hajmi
(ming AQSH doll.)**

	<i>Eksport</i>			<i>Jamiga nisbatan % ulushi</i>
	<i>2020 yil</i>	<i>2019 yil</i>	<i>O'tgan yilga nisbatan, %</i>	
Xorazm	129 930,2	113 667,7	114,3	100,0
<i>shaharlar:</i>				
Urganch sh.	19 166,5	21 238,6	90,2	14,8
Xiva sh.	8 932,5	7 778,4	114,8	6,9
<i>tumanlar:</i>				
Bog'ot	15 986,0	10 167,6	157,2	12,3
Gurlan	6 855,5	6 279,4	109,2	5,3
Qo'shko'pir	7 499,9	5 465,7	137,2	5,8
Urganch	6 873,5	11 322,8	60,7	5,3
Hazorasp	11 012,5	4 906,5	2,2 m.	8,5
Tuproqqal'a	867,2	-	-	0,7
Xonqa	14 817,6	8 879,0	166,9	11,4
Xiva	7 732,0	8 999,1	85,9	6,0
Shovot	2 795,3	6 194,1	45,1	2,2
Yangiariq	4 178,2	4 420,0	94,5	3,2
Yangibozor	15 575,5	16 106,9	96,7	12,0

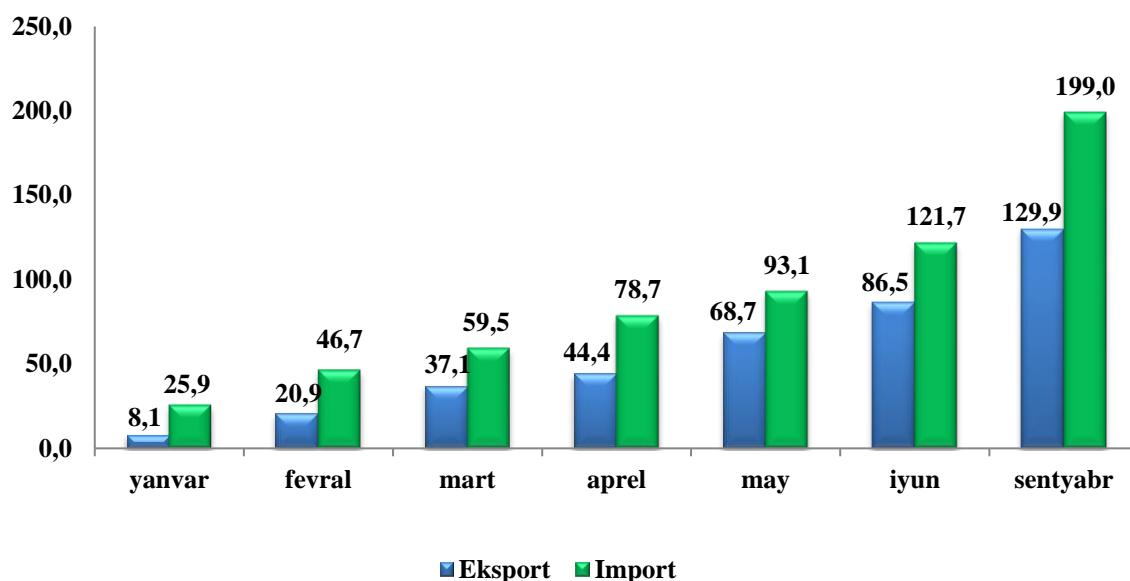
1) *Hududlar bo'yicha taqsimlanmaydigan hajmni qo'shgan holda*

**Hududlar kesimida 2020 yil yanvar-sentyabr oylarida
import hajmi**
(ming AQSH doll.)

	<i>Import</i>			<i>Jamiga nisbatan % ulushi</i>
	<i>2020 yil</i>	<i>2019 yil</i>	<i>O'tgan yilga nisbatan, %</i>	
Xorazm	198 959,1	238 917,5	83,3	100,0
<i>shaharlar:</i>				
Urganch sh.	59 957,9	71 130,4	84,3	30,1
Xiva sh.	4 715,2	6 391,0	73,8	2,4
<i>tumanlar:</i>				
Bog'ot	5 837,8	13 090,1	44,6	2,9
Gurlan	13 602,1	8 056,0	168,8	6,8
Qo'shko'pir	4 250,6	6 798,6	62,5	2,1
Urganch	16 752,3	19 765,9	84,8	8,4
Hazorasp	9 910,1	28 172,3	35,2	5,0
Tuproqqal'a	49 856,3	-	-	25,1
Xonqa	9 540,2	41 362,5	23,1	4,8
Xiva	2 789,4	5 969,4	46,7	1,4
Shovot	6 479,0	16 636,2	38,9	3,3
Yangiariq	9 996,8	16 181,9	61,8	5,0
Yangibozor	5 161,4	5 352,6	96,4	2,6

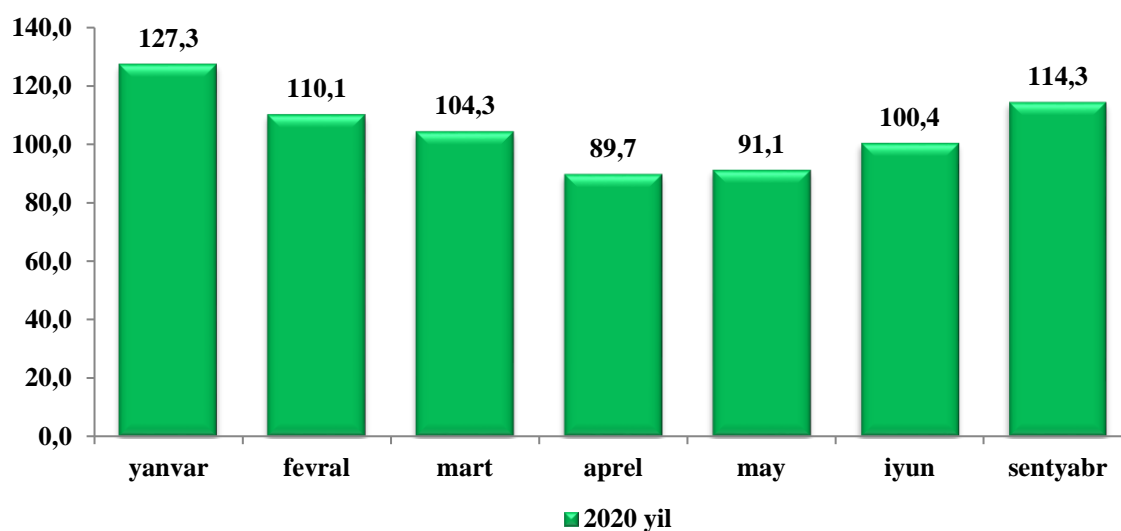
1) Hududlar bo'yicha taqsimlanmaydigan hajmni qo'shgan holda

**Tovar va xizmatlarning oylik
eksport-import ko'rsatkichlari dinamikasi**
(mln. AQSH dollari)

Tovar va xizmatlar eksport-import hajmlarining tahliliga asosan, 2020 yilning yanvar-sentyabr oylarida eksport hajmi 129,9 mln. AQSH dollari, import hajmi 199,0 mln. AQSH dollari tashkil qildi.

Tovar va xizmatlar eksportining o'sish sur'atlari dinamikasi
(oylar kesimida o'tgan yilga nisbatan,%)

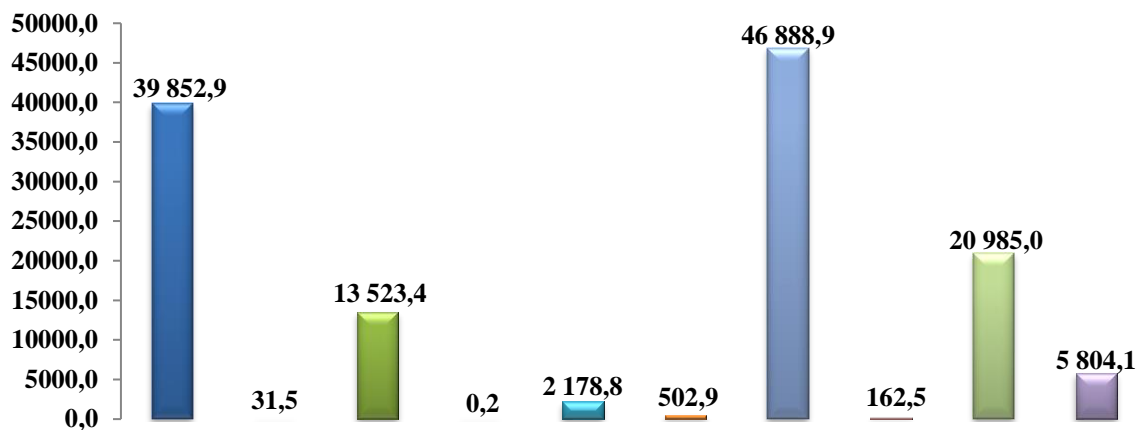
Shuningdek, tovar va xizmatlar eksporti o'sish sur'atlarining tahliliga asosan, 2020 yilning sentyabr oyida eksport qilingan tovar va xizmatlar o'tgan yilning shu davriga nisbatan 14,3% ga ko'paygan.

MDH va boshqa xorijiy davlatlarga eksport tarkibi

XSST tarkibi	ming. AQSH doll.			Umumiy hajmga nisbatan, % da		
	Jami	MDH davlatlari	Boshqa davlatlar	Jami	MDH davlatlari	Boshqa davlatlar
Jami eksport	129930,2	96141,6	33788,6	100,0	100,0	100,0
<i>shu jumladan:</i>						
Oziq-ovqat mahsulotlari va tirik hayvonlar	39852,9	36600,7	3252,2	30,6	38,2	9,6
Ichimliklar va tamaki	31,5	31,5	-	0,0	0,0	-
Nooziq-ovqat xom ashyo yoqilg'idan tashqari	13523,4	4439,8	9083,6	10,4	4,6	26,9
Mineral yoqilg'i, yog'lash moylari va shunga o'xshash materiallar	0,2	0,2	-	0,0	0,0	-
Hayvon va o'simliklar moylari (yog'lari), yog'lar va mumlar	2178,8	1621,4	557,4	1,7	1,7	1,6
Kimyoviy vositalar va boshqa toifalarga kiritilmagan shunga o'xshash mahsulotlar	502,9	502,9	-	0,4	0,5	-
Asosan material turiga qarab klassifikatsiyalangan sanoat tovarlari	46888,9	28105,0	18783,9	36,1	29,2	55,6
Mashinalar va transport asbob-uskunalari	162,5	162,4	0,1	0,1	0,2	0,0
Turli xil tayyor buyumlar	20985	20793,9	191,1	16,2	21,6	0,6
Xizmatlar	5804,1	3883,8	1920,3	4,5	4,0	5,7

MDH mamlakatlari va boshqa mamlakatlarga eksportning yoʻnalishi boʻyicha farqlanishlar mavjudligi kuzatilmoqda. Xususan, MDX mamlakatlariga eksportning asosiy qismi oziq-ovqat mahsulotlari va tirik hayvonlar hissasiga toʻgʻri kelmoqda.

XSST boʻyicha eksport tarkibi
(ming AQSH dollari)

Oziq-ovqat mahsulotlari va tirik hayvonlar	Kimyoviy vositalar va boshqa toifalarga kiritilmagan shunga oʻxshash mahsulotlar
Ichimliklar va tamaki	Asosan material turiga qarab klassifikatsiyalangan sanoat tovarlari
Nooziq-ovqat xom-ashyo yoqilgʻidan tashqari	Mashinalar va transport asbob-uskunolari
Mineral yoqilgʻi, yogʻlash moylari va shunga oʻxshash materiallar	Turli xil tayyorbuyumlar
Xayvon va oʻsimliklar moylari (yogʻlari), yogʻlar va mumlar	Xizmatlar

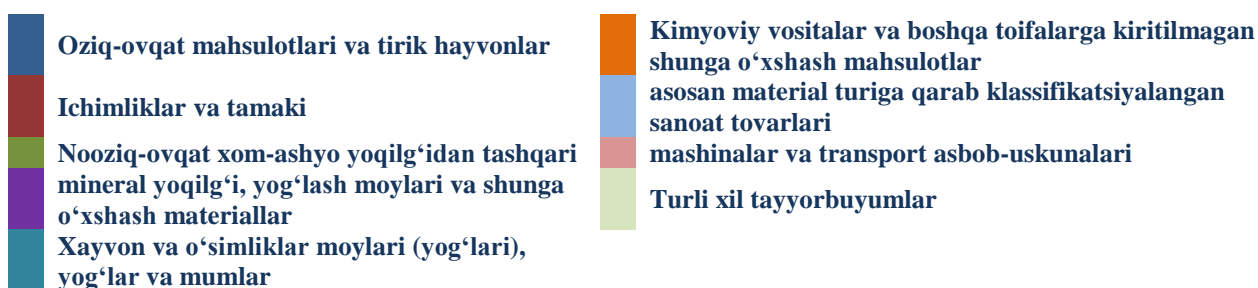
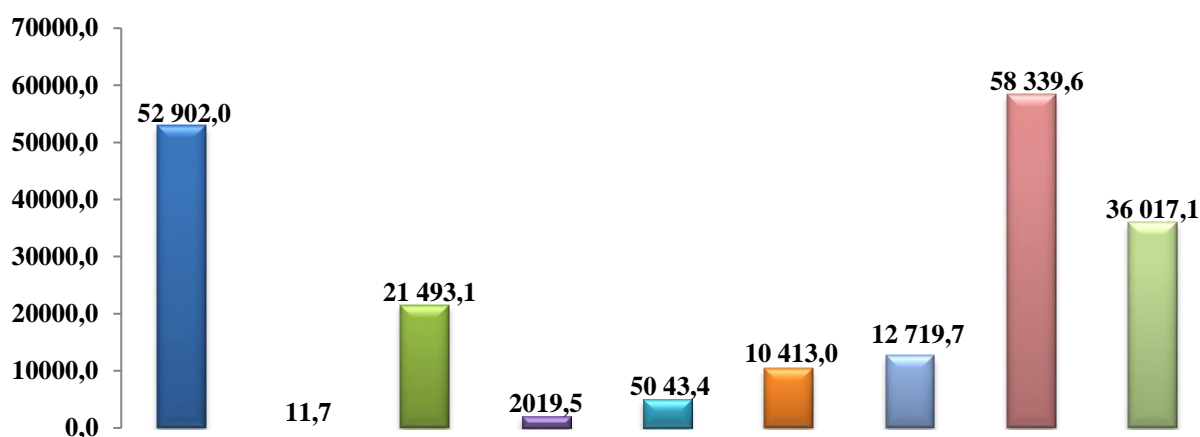
Eksport tarkibida tovar va xizmatlar xajmi 129 930,2 ming AQSH dollarni tashkil etib, eng yuqori hajm, asosan material turiga qarab klassifikatsiyalangan sanoat tovarlari (46888,9 ming AQSH dollari) hamda oziq-ovqat mahsulotlari va tirik hayvonlar (39852,9 ming AQSH dollari) hissasiga toʻgʻri kelmoqda.

MDH va boshqa xorijiy davlatlarga import tarkibi

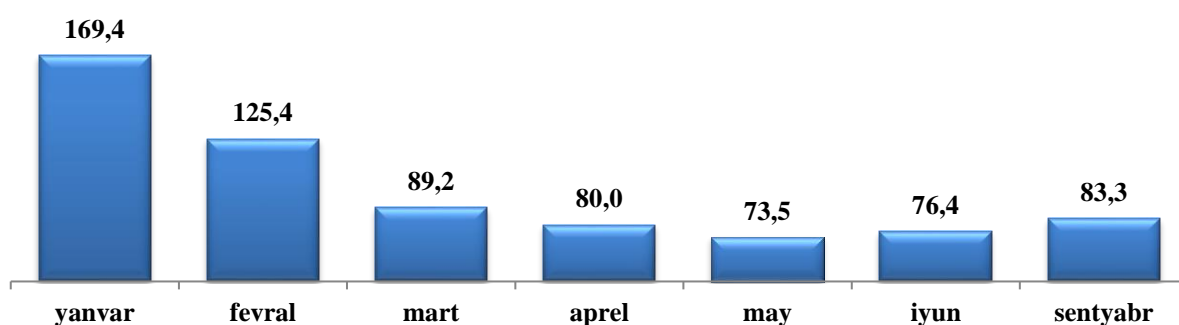
XSST tarkibi	ming. AQSH doll.			Umumiy hajmga nisbatan, % da		
	Jami	MDH davlatlari	Boshqa davlatlar	Jami	MDH davlatlari	Boshqa davlatlar
Jami eksport	198959,1	83039,5	115919,6	100,0	100,0	100,0
<i>shu jumladan:</i>						
Oziq-ovqat mahsulotlari va tirik hayvonlar	52902,0	41084,8	11817,2	26,6	49,5	10,2
Ichimliklar va tamaki	11,7	11,7	-	0,0	0,0	-
Nooziq-ovqat xom ashyo yoqilg'idan tashqari	21493,1	17734,3	3758,8	10,8	21,4	3,2
Mineral yoqilg'i, yog'lash moylari va shunga o'xshash materiallar	2019,5	1946,8	72,7	1,0	2,3	0,1
Hayvon va o'simliklar moylari (yog'lari), yog'lar va mumlar	5043,4	5002,0	41,4	2,5	6,0	0,0
Kimyoviy vositalar va boshqa toifalarga kiritilmagan shunga o'xshash mahsulotlar	10413,0	4139,5	6273,5	5,2	5,0	5,4
Asosan material turiga qarab klassifikatsiyalangan sanoat tovarlari	12719,7	6061,1	6658,6	6,4	7,3	5,7
Mashinalar va transport asbob-uskunalari	58339,6	4839,9	53499,7	29,3	5,8	46,2
Turli xil tayyor buyumlar	36017,1	2219,4	33797,7	18,2	2,7	29,2

Import tarkibida tovarlar hajmi 198959,1 ming AQSH dollari tashkil etib, eng yuqori hajm mashinalar va transport asbob-uskunalari (58339,6 ming AQSH dollari), oziq-ovqat mahsulotlari va tirik hayvonlar (52902,0 ming AQSH dollari) hissasiga to'g'ri kelmoqda.

XSST bo'yicha import tarkibi (ming AQSH dollari)

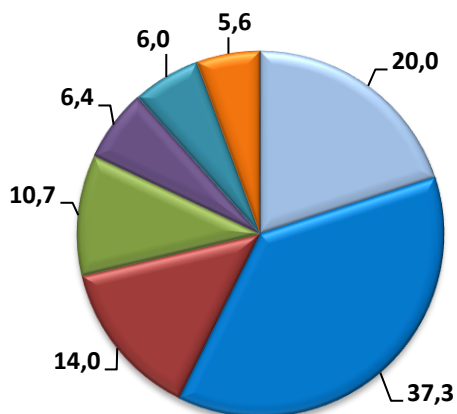
Tovarlar va xizmatlar importining o'sish sur'atlari dinamikasi (oylar kesmida o'tgan yilga nisbatan, %)

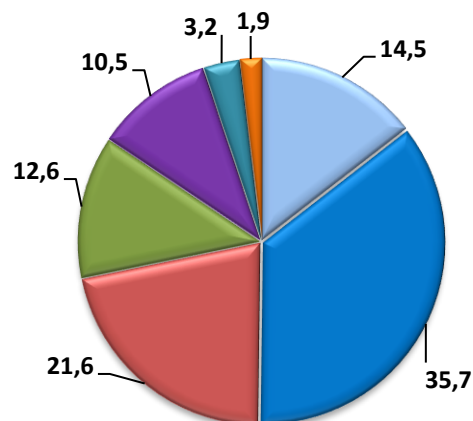
Shuningdek, tovarlar importi o'sish sur'atlarining tahliliga asosan, 2020 yilning yanvar-sentyabr oylarida import qilingan tovarlar o'tgan yilning shu davriga nisbatan 83,3% ni tashkil qildi.

Viloyat importida asosiy hamkor davlatlarning ulushi

2019 YIL
YANVAR-SENTYABR

2020 YIL
YANVAR-SENTYABR

Xitoy	Rossiya
Rossiya	Xitoy
Turkiya	Turkiya
Latviya	Koreya Respublikasi
Niderlondiya	Braziliya
Koreya Respublikasi	Turkmaniston
Boshqa davlatlar	Boshqa davlatlar

2020 yilning yanvar-sentyabr oylarida viloyatga 49 ta xorijiy davlatlardan tovar importi amalga oshirilgan. SHulardan 6 ta eng yirik bo'lgan Rossiya Federatsiyasi, Xitoy Xalq Respublikasi, Turkiya, Koreya Respublikasi, Braziliya hamda Turkmaniston hamkor davlatlaridan jami import hajmi 170 195,2 ming AQSH dollariga teng. Bu esa umumiy import hajmining 85,5% ini tashkil qiladi.

Viloyatimizda tashqi iqtisodiy faoliyatni rivojlantirish borasida amalga oshirilayotgan keng qamrovli islohotlar va dunyo mamlakatlari bilan olib borilayotgan mustahkam aloqalar natijasida viloyatimizning eksport salohiyati oshib bormoqda.

Shuningdek, hukumatimiz tomonidan bir qator soliq, bojxona imtiyozlarining yaratilishi, ishlab chiqarishni modernizatsiya qilish va raqobatbardosh mahsulotlarni ishlab chiqarilishi milliy mahsulotlarimizni tashqi bozorlarda mustahkam o'rin egallashlari uchun zamin yaratmoqda.